

hobyt národový, na uvědomění národa našeho zdárně působilo.

Národovci, jakožto uvědomělí údové národa, mají býti lidomilými, ctnostnými, ba příkladnými občany, aby vážení jsouce, hodně mnoho dobra v národě svém způsobiti mohli. Myt jsme silně zabředli nedbalostí minulých věků, a jen pevnou vůlej, a výbornými ctnostmi dostaneme se na vrch. Co tuto praveno, v krátkosti vám předkládám pořekadly těmito:

Čiň, čebo litovati tobě netřeba.

Lépe vodu pítí v radosti, nežli med v žalosti.

Střídmost u hojnosti poznáváme, ne v nouzi.

Malá čest, velký-li kdo piják, jedlík jest.

Kdo chová svého, nebude žádostiv cizého.

Peníz, který uspoříš, je tak dobrý, jak ten, který vyděláš.

Čas práci, zábavám svá doba.

Kde láska, tu i Bůh; kde závist, tu zlý duch.

Ten nežil, po kom pěkná pamět nezůstala.

Kdo podal prvou myšlenku ku měšťanské besedě v Praze?

(Krátká vysvětlivka.)

Pravdu sobě mluvme — přátelé budme.

Vydavatel spisku tohoto byl prvý, který k tomu zbuzoval, aby měšťanská beseda (resource)

v Praze povstala. Roku 1845, pak 1846 p. Eman Arnold, † Branimír Tyl, † Körber, měšťané pražci mu v tom pomahali. Konečně se mi podařilo, důstojného a zasloužilého p. *Jana Arnolda*, faráře na odpočinku, pro myšlenku tuto rozjařiti. Jeho zásluha pěkná je v tom, že skutečně čas a vytrvalost k tomu obětují, tak dlouho na příslušném místě, jsa některými pány měšťany podporován, řádně klepal, až mu otevřeno a povolení dáno bylo. Úcta i sláva jemu!

Moja základná myšlenka byla tato, aby vážné měšťanstvo hlavního města Čechův mělo středisko, kdeby se o svých řemeslech, jich pěkných opravách, o průmyslu, obchodě, o všelikých spolkových (akcionářských) závodech, o svých a Českého národa zájmech přátelsky a zábavně shováralo. Vzdělanci a literatoři, docházejíce tam, měli s pány měšťany lahodným způsobem rozmluvy o praktických věcech zaváděti, na čistý plynulý hovor i na ducha průmyslného národního působiti, aby větší podnikavosti a většího rozhledu do dálky a do budoucnosti bylo. Národovci a literatoři do besedy sice docházeli, ale osoblivé skupení tvoříce, málo se mezi pány měšťany po sálech rozptylovali, aby praktické hovory zaváděli. Někdy zapěli, zadeklamovali, to pravda, ale dále nepokročili. Páni měšťané, když na ně vzdělanstvo (intelligencia) z patra hledělo, rozptylivše se po sálech, zasedli si ke kartám a jiným hrám, a obyčejné kamarádění hospodské opět začali.

Mně bylo u srdce smutno, vidoucímú, jak

myšlenka moja zakrsla; jen tím jsem se těšil, že aspoň něco se děje, a že dán do země žalud, z něhožto časem snad mohutný dub zroste. K útěše svej často jsem si opakoval:

Chťej jak nejlépe, a přestaň na tom, co může být.

Tak měštanská beseda stala se obyčejným, jen lépe spořádanějším hostincem, majíc krásně osvětlený osobitný pokoj pro časopisectvo, kde tabáku kouřeno není. Až dosud z obyčejných mezi těch nadějná měštanská beseda se výše nepovznesla. A sice:

Ona nezavedla pravidlem, aby v její společnosti proti lbezné střídmosti a časové pořádnosti hřešino nebylo, což besedě u mnohých rodin nepřejnost zbuzuje, jakoby kamarádstvím sváděla.

Prostonárodné přednášky o užitečných, pro život vhodných věcech sobě dosud neoblíbila, aby znalce k tomu, třeba za mírnou odměnu, si dožádala.

Ona paním a slečnám svých pánův údů jednou nebo dvakráte týdně, a kterým libo a možno, třeba každý večer, poučlivé zábavy a hovor neposkytuje, aby druhá polovina národa ze všednosti, zakrsalosti, strojené předsudnosti vybředala.

Ona dosud odměnami nevyzývala vzdělance a národovce, aby jí a národu o tom a onom vysvětlivý spis podávali.

Ona si nesestavuje kněhárnu z praktických kněh, neodbírá lepší časopisy a noviny ostatních větví slovanských, aby obyčejně chudí literatoři a národovci v její pěkných a světlých místnostech

také pro obecnost duševně pracovati mohli, majíce pomůcek po ruce.

Nezavedla dosud vzájemný obyčej, aby po krajích v tom neb onom odvětví lidského života zasloužilé národovce, občany v jakémkoli povolání, za *čestné údy* slíčními kartečkami kapesnými vyznačila, by do Prahy došlým měšťanská beseda otevřena byla.

Na průmyslné museum p. Vojty Náprstka měla by velmi svým vlivem silně působiti, aby to byl národový ústav, jehož silně potřebujeme.

A tak by toho více býti mohlo, kdyby národovci na to pomýšleli. Jisto jest, kdyby ctihodná beseda tato k věcem takovým směřovala, byl by to znamenitý, slavný a příkladný ústav Českého národa pro průmyslné a řemeslné měšťanstvo.

Mne za jednatela nikdo jí nenavrhol, a já se také k tomu netlačil, abych svou myšlenku dále byl rozvíjeti mohl. Až divným osudem v ruku r. 1848 za předsednictví dělného a rázného † Prokopa Richtera, měšťana, zlatníka vážného, udělala mne prozatímným jednatelem. Několik dní na to dala mi vlivem výborového úda p. Rypoty mstou háravé proletárstvo tiskarské na krk, abych ho na mírnou cestu uváděje, jeho rádcem a obrancem byl. Marné bylo moje zpouzení, že já ani človíčka v něm neznám; po dobru i po zlu mne výbor k tomu donutil, zvláště výborový úd mlynář † *Slavík* nepustil mne, až jsem dřímavého čerta, podmínky sobě udělav, v silnej od-

povědnosti na starost přijal. Tenkrát mi věru bylo krušno okolo srdce. Co se dále dělo, krátce jsem vylíčil ve spisu svém „*Stav Rakouska a jeho budoucnost*“ str. 197.

Na můj návrh beseda sl. mši z Tejna ku soše sv. Václava na náměstí pod širé nebe přenesla, aby slavnost imposantná byla. Mým návrhem konský, dobytčí trh od Besedy dostal historická jména. Nezapírám, že jsem besedu na občanskou dráhu převáděl, poně jedině ona měla důvěru a úctu u rozvášnivělého tehda občanstva. *Městanskéj Besedě* náleží zásluha, čest a díka, že anarchiu i vandalismus v Praze svou obětavostí a mým přičiněním moudře zamezila. Proto se v Praze ničeho pustošivého nedělo, čemu se ve Vídni divili, jako ve druhých městech naší říše šeredně a nerozumně pustošeno bylo. Jen vplivem městanské Besedy provedeno, že se Praha žádným škandalem proti lidskosti nepoškrvnila.

Suum cuique. Každému své!

Z historiky této se učíme, když jeden nebo druhý myšlenku podá, aby se jí třetí, čtvrtý srdnatě ujav, dále ji pomáhal skutečniti, jako se tuto dělo; ale ne ji šerediti, hanobiti, kaziti, aby se ničeho nestalo, jako se u nás děje, a to ze soběcké hloupé ctižádosti. Pak kdo myšlenku podá, má se svým idealem na místo činlivosti postaven a ne odstrčen býti, aby věc lepšího zdaru měla, leč by se sám stranil, necítě v sobě dosti síly a vytrvalosti.